

Найбільш проблемні шкідники в посівах ріпаку до початку цвітіння і рекомендації для їх контролю

5 трав 2017

Найбільш проблемні шкідники в посівах ріпаку до початку цвітіння і рекомендації для їх контролю

Журнал "Зерно"

Найбільш проблемними шкідниками в посівах ріпаку в період від відновлення весняної вегетації до цвітіння є: прихованохоботники, серед яких найбільш шкоди посівам завдають **хрестоцвітий стебловий (чорний) - *Ceutorhynchus picitarsis***, **великий ріпаковий - *Ceutorhynchus napi*** та **капустяний - *Ceutorhynchus quadridens***. Якщо перший вид переважно заселяє рослини ріпаку в осінній період і частково може також заселяти посіви в ранньовесняний період (коли температура повітря перевищує +5С), то два останніх види завдають шкоди посівам в весняний період. Шкодять посівам личинки прихованохоботників, які живляться серцевиною листових черешків та стебел (рис.1,2), пошкоджуючи провідну систему та збільшуючи ризики інфікування рослин хворобами (сіра та біла гнилі, фомоз, бактеріози) та спричиняють значне вилягання рослин перед збиранням. Зазвичай личинки закінчують свій розвиток за 25-35 днів, після чого покидають рослину і заляльковуються у ґрунті. **Великий ріпаковий прихованохоботник** з'являється дуже рано весною (при температурі повітря +5С) і, як правило, відкладає по 1 яйцю в основу стебла. Економічний поріг шкодочинності – 1 особина/7 рослин. **Капустяний стебловий прихованохоботник** з'являється в 2-3-ій декаді квітня (зазвичай пізніше великого ріпакового) і, як правило, відкладає по 2-8 яєць в черешки листків (в центральну жилку). Жук менший розміром за великий ріпаковий і має світлу плямку на спині (помітну навіть неозброєним оком). Економічний поріг шкодочинності – 1 особина/4 рослини.

Рис. 1,2. Личинки прихованохоботників в черешку та стеблі ріпаку

До найбільш пролонгованих шкідників відноситься **ріпаковий квіткоїд** *Meligethes aeneus* (рис 3), тривалість шкодочинної дії якого на ріпаку є мабуть найдовшою, оскільки, починаючи з фази початку бутонізації (жуки виїдають квіткові бутони) і до повного цвітіння (личинки можуть також розвиватись навіть в молодих стручках) завдається шкода посівам ріпаку. Економічний поріг шкодочинності – 4 особини/1 рослину.

Також останніми роками значних збитків посівам ріпаку, особливо в південних та центральних областях України завдає **оленка волохата** - *Epicometis hirta* (рис.4). Тенденція останніх років – це просування ареалу шкідника в більш північні райони. Специфіка шкідника – тривалий період харчування дорослих жуків на квітучих дикорослих і культурних рослинах, що співпадає з періодом активного льоту бджіл і унеможлиблює застосування хімічних методів боротьби (за виключенням препаратів, безпечних для бджіл). На посівах ріпаку жуки виїдають бутони, що не розкрились, заселяючи масив від лісосмуг та країв поля.

Рис. 3. Ріпаковий квіткоїд

Рис.4. Оленка волохата

Квітень – період активного заселення перерахованими видами (рис.5) і оперативність їх виявлення і встановлення видового складу буде визначати відповідну систему захисту та доцільність використання тих, чи інших препаратів.

На даний час, окрім системи агротехнічних заходів (серед яких найбільш важливим є дотримання сівозміни та повернення ріпаку на попереднє місце вирощування не раніше 4-х років) найбільш оперативним заходом є застосування інсектицидів. На даний час в Україні зареєстровано 4 групи хімічних речовин для юротьби з шкідниками ріпаку: 1) **синтетичні перетроїди** (зета-циперметрин, лямбда-цигалотрин, альфа-циперметрин, дельтаметрин, біфентрин, тау-флювалінат), 2) **неоникотиноїди** (імідоклопрід, клотіанідін, тіаклопрід, ацетаміпрід), 3) фосфорорганічні препарати (диметоат, хлорпірифос) та 4) піридини (піметразин).

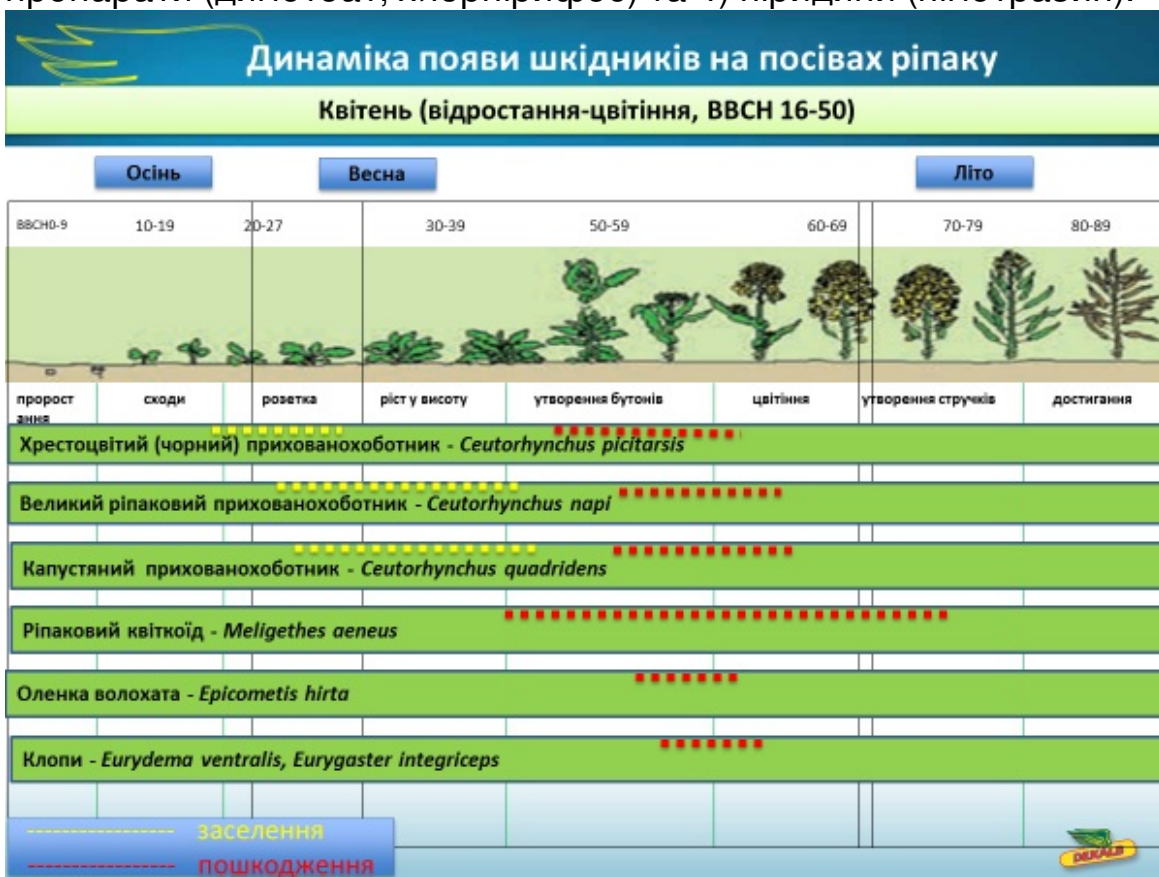

Рис.

5. Динаміка заселення та розвитку шкідників на посівах озимого ріпаку

Кожна із зазначених груп препаратів має специфіку застосування і певні обмеження з врахуванням перерахованого видового складу шкідників.

Синтетичні перетроїди за тривалістю захисної дії (5-10 днів залежно від температури і вологості повітря) є найменш ефективними для захисту посівів від прихованохоботників (лише контактної кишкової дії), оленки волохатої та клопів (співпадання з льотом бджіл). Використання їх в чистому вигляді проти квіткоїда, також може викликати виникнення резистентності даного виду до цієї групи препаратів. Тому поєднання їх з препаратами групи неоникотиноїдів є найкращим рішенням для даної ситуації. Препарати на основі тау-флюваліната – єдиний перетроїд, нетоксичний для бджіл і можуть бути використані під час цвітіння ріпаку.

Неоникотиноїди (тіаклоприд, ацетоміприд) в чистому вигляді (препарати Біскайя, Каліпсо, Моспілан), маючи виражену системну і більш тривалу захисну дію (15-20 днів) та будучи малотоксичним для бджіл можуть бути використані для боротьби зі всіма шкідниками квітневого періоду і, що дуже важливо, навіть під час цвітіння ріпаку. Їх поєднання з перетроїдами (препарати Протеус, Коннект, Іназума) підсилює ефективність і швидкість дії препаратів, але обмежує їх використання в часі (тільки до початку лету бджіл). Слід також пам'ятати, що системна дія неоникотиноїдів є акропетальною і поширюється по рослині вгору, що унеможлиблює знищення личинок прихованохоботника, які розташовані нижче зони стебла (коренева шийка). Це важливо знати для контролю великого ріпакового прихованохоботника і обробку посівів проводити, не допускаючи його яйцекладки.

Фосфорорганічні препарати (Нурел Д, Версар, Релдан, Данадим, Данадим мікс) характеризуються найбільш пролонгованою захисною дією проти зазначеної групи шкідників, маючи системну, контактну-кишкову, репелентну та фумігантну дію, проте не можуть бути використані при перших ознаках початку цвітіння і залишкові метаболіти розпаду можуть акумулюватися в насінні. Обробіток такими препаратами посівів ріпаку не може проводитись більше чим один раз за сезон. Характеризуючись локально-системною дією, дані препарати здатні також досить ефективно вирішувати проблему уже відроджених личинок прихованохоботників.

Піридини представлені на ріпаку лише одним препаратом (Пленум), який характеризується системною дією і може бути ефективно використаний в максимально наближений до цвітіння ріпаку період проти квіткоїда, будучи малотоксичним для бджіл та не викликаючи резистентності даного виду шкідників.

DEKALB – Ваш найближчий професійний партнер

